

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Wiking,
 Härad: Uppvidinge, m. f. Adress: Furåkra, "Kröksmåla."
 Socken: Ålgö, m. f. Berättat av: Lauts: Nils Jansson.
 Uppteckningsår: 1947. Född år 1817. i Ålgöbocka.

Ämne: Ljughetskrav.

Stn. IV: 4.

Sektion IV: Utgör svar till Fråge-
lista 4 å ovanstående ämne.

Fäst mig äro.

Vob: 1.

Sidor: 1. — 10.

Här till 1. Blad teckningar.

11.

1.)

ACC. NR. M. 7802:1

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Fördringarna på en 21. års dräng
vid tiden 1825. som vara verkligen
stora, om han skulle anses duga,
som god, kompetent banddräng,
eller, som de gamla sade "Helt full-
fjädrader." Han borde kunna hand-
lera slagan på flink. att om han
ensam började träcka kl. 2. i otta råk
så skulle han i skymningen träcka
ur en kunna till skymningen på aft-
nen. Särtille fördrades 6. Travar hört-
råk, 24. mekar i varje trave, som
fickopa utgjorde 144. mekar fullgod
skörd. Sen skulle han på kvällen rist-
la och handkasta rågen, pylla upp
den i 2. halvtunnepåsar, spjälka pylla
upp dem på logbalken och bära dem
i "sälboa". Särtille skulle han kunna

2.)
Laga på ryggen $\frac{1}{2}$ kanna "Egnstör-
kad" röj och bära den till Kåltor-
nen om han inte lag mera än $\frac{1}{8}$ mil
från gården och fick då vila under
vägen en gång. Vidare: En duktig
ungling skulle på en förvinterdag
hugga $1\frac{1}{2}$ famn kastved. Obs! Märk
hapa veden med epa, ty kappsåg
fanns inte i vedhuggring den ti-
den. Veden skulle vara 30 tum lång
och famnen styvt 3 alnar bred och
3 alnar hög. I slutet av mars skulle
han kunna hugga 2. sådana
famnar på dag. Vid samma tid
(i mars) skulle han på dag kun-
na hugga 150 gärdslor minst 3 al-
nar långa och bära dem i högar
om minst ett fjög i varje hög.

Hfr. 7801:7

3.)

ACC. N.R. M. 7802:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

eller 150. stör, samt bakka dam väl
och vässa dam i rotändan samt
lägga $2\frac{1}{2}$ fjog i varje häg. (Obs! Stör-
rar av en!) Sen duktigt drängbo-
de på en dag i medlet av april
kunna hägna 50. "hot" gärdsgärd.
Varje "hot" ett avstånd av $2\frac{1}{2}$ aln mel-
lan varje störspar. Set blir tillhopa
125 alner. Men så skulle han till-
ka riva den gamla gärdsgärden
först innan han kunde häng-
na ny. Obs! Men till 50. hot gär-
dsgärd fodrades desslikt 150. styck
hankar. Nu gick han, efter bekvä-
medja vidjorna och vrida dam-
arn störsparna så fort han häng-
nade eller han med en gång vill
forma dam i hankar. Sär till en

4.)

ACC. N:R. M. 7802:4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Buktstör" (Gäddstör) vid varje lott.
När man rev gamla gäddgården skulle allt an det gamla virket ursorheras och läggas in i nya gäddgården om virket var hållbart. Sock måste allt virke och vidjor vara framme vid gäddgårdsplattan, an det nämligen gamla, gjordes eld till att rida vidjorna vid. Obs! Gäddgården skulle vara 5 fot hög för att vara laglig och därmed starkt hängnad om den skulle godkännas. Detta var ett dagsverk, som krävde minst 12 timmars arbetsdag och man fick hava så bråttom, som man skulle riva smör ut elden, som de gamle

5.)
plågade säga. Att en dräng skulle
vara kampfentent i all handtera
ärder och haru förstå vi likaså
i att köra gädhel och sprida de.
Och! Men att han skulle vara helt
kunnig i att handrä vid 17 års
ålder kräddes inte. Ty därför för-
rades längre praktisk, helst vid
rågsädd. I slöjd borde han vid
nämnda ålder kunna snicka följän-
de. Råfsa, liarve, ärder och haru. Sär-
sill drög såväl lång, som kort, även
så syngeskärpa och Reshäck. Att han
skulle kunna skaffa en ryxa, göra en
slaga eller dyngegrep var det min-
sta man kunde begära av honom.
Var man i skogen och körde och
h. ex. "dragvidjan i drögen eller Ok-

6.)
kisten brast, så skulle man med
tillhjälp av span och "Tjuringen" (Handsmidda fätknivar från Ma-
desjö-sacken kette Tjuring.) kunna
vrida in nytt span att besöka hem-
met. Obs! Men var kolden 10-15 gra-
der Celsius, då vred ingen en gran
björkvidja "Huru vriden man är
var," så i det fallet borde nog de
kära fäderna gjort urskilning.
Obs! Kunde nu t.ex. en dräng (yngling)
knicka finare saker, så var det
så mycket bättre. T.ex. Ynglingen
skulle giva sin fästvän s.k. "Fäst-
mögävor" i Hå. Dit hörde räfsan
med lösens namn på räfskäret,
"Bästeln" (= klappträet) och skäcke-
kniven, som vora fina, refinir-

rade och målade. Härtill hade han
gagnat "Tjuringen handkniv, en
samt litet vinnborst och kemfär-
ger. Likaså hörde till dessa gåvor
"Mangleffjolen". Ett gammaltida,
primitivt mangeldan. Dessa sa-
ker tillverkades vid "eldstyret"
eller styret från "Lyskärningen" de
länga vinterkvällarna, mycket
därav pryder nu våra museer.
N: 19. e. Visar oss en gammal "Fästmä-
räfsa" från Trångshult, Råghults socken.
N: 19. f. Visar s. k. Brästel. (klappträ) Gam-
mal "Fästmögäva" från S. ädeshult,
Råghults socken. N: 19. g. "Skätkniv"
"Fästmögäva" från Kråkshult, Råghults-
socken. N: 19. h. Gammal Mangleffjöl,
"Fästmögäva". Thorsshult, Kråksmåla socken.

Vidare hörde till duglighetskra-
ven för en arbetslös "yngling" att han
na "lassa ett stadslås" ordentligt
varandes det var Plank eller Brä-
der, samt köra det till stäin (Kul-
när) och sälja virket till den
mästljudande, desslikes hemkå-
pa det, som husbondefolket an-
förtrott honom. "En Färasupp fick
han gagna på resan, ty det an-
sågs tillhöra den tiden, men
han skulle därför komma hem
nykter och ordentlig i rätta tid."
Vidare: En god dräng skulle även
förstå sig på kallet med "Krea-
tur & va ga mot dam." Han skulle
f.ex. kunna på egen hand köra
oxarna eller ha till marknaden

9.)

ACC. NR. M. 7802:9.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

och där sälja som till den mest bju-
dande. Men han skulle även (När
så behövdes) kunna hemköpa t.ex.
en "ga mjölkeska" och detta till billigt
pris, så han fick insett glämma
att "Pruta och Pruta, så det förslag
vid köp." Hör vad fäderna sa-
de här om. "När du köper en sak,
så Pruta, så den, som säljer, får
sin rätt & nate den, men säljer
du nok, så håll i, så du får din
rätt & väl den." Vill man pracka
på dig en sak för att den ä billig,
så vänd på tanken & gånger in-
nan du ger ut den, & tänk på hur
svårt då ä & på den åter, för den,
som köper allt vad han ser, han
får ansider sälja allt vad han

10.)

ACC. N:R. M. 7802:10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

äger." Dessutom borde en arbetsfö-
gåd, dräng kunna "Nöt så när" lä-
sa djurens ålder b. ex. på hästens
tänder eller kornans horn. Kände
han dessutom till och visste såda
bort för de flesta sjukdommar i folk
och på, så sade han "Ja slufes 8
ga på liket i varje". Obs! Ht börja träs-
ka i otte kl: 2. på höstmorgonen,
Plöja eller ära därpå hela dagen
och sedan Bräcka lin till 10. på
kvällen; och så göra hela veckan
ut ut; det hörde till duglighetskrä-
ven 1893. Det har b. a. jag fått erfara
då jag som 19-åring en sommar
fjänk hos sväger mör Fridolf Ysaks-
son i Lendby Elghults socken." Men
släkten är nog svårast både räven
om de röda Thundarna."

ACC. Nr.

M. 7802:11.

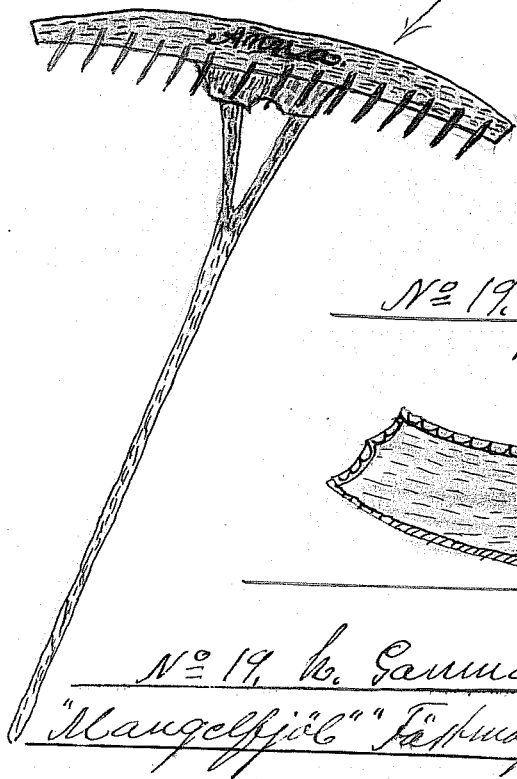
Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Wiking
 Härad: Uppsvidunge, m. f. Adress: Furåkra, "Kråksmåla"
 Socken: Hghult, m. f. Berättat av: Lautbr. Nils Jansson
 Uppteckningsår: 1947 Född år 1877 i Hghults socken

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

N° 19. c. "Fästvärja"

Obs! Perspektiv!

N° 19. f. "Rästel." Fästvärja

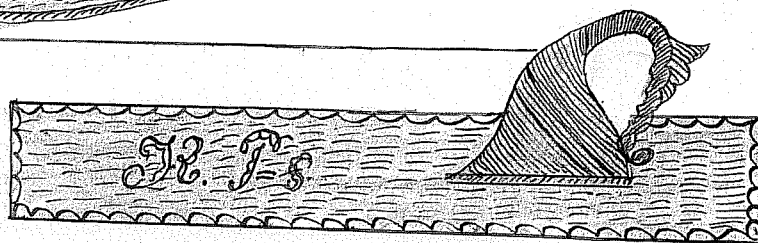

N° 19. g. "Flekkniv." Fästvärja

N° 19. h. Gammal

"Mangelfjöl" Fästvärja

Skriv endast på denna sida!